

Kiadta Arany János főtitkár

Ez az *eredeti ügyirat*, melyet Arany János indított el keze írásával azzal a főtitkári kérdéssel, megfelel-e a valóságnak az építész 'Számlája' – legféltebb kincseim közé tartozik. A korábbi években olykor megmutattam egy-egy szemináriumon magyar szakos hallgatóimnak, amikor a költő 'palotai' éveit vettük számba. Ám arra nem gondoltam, hogy a nyilvánosság elé bocsátom: nem valamely remekmű kézírata, „csak” egy ügyirat a Magyar Tudományos Akadémia ügyviteléből. Hogy ne rongálódjék, bekereteztetem: *kép* lett íróasztalom fölött, gyönyörűségemre. Most azonban a 200. évforduló megmozdította, s ebben „segített” a Napút (szerencsére állhatatos) főszerkesztője is.

Ez a „képet” kíséző szöveg nem a százszor elmondott tényt akarja százegyszer is leírni, hogy ti. mekkora nyűg volt Arany Jánoson a titoknokság, hát még a főtitkárság! Azt is sokszor elmondták már, hogy hány szépirodalmi alkotásra fordítható órát rabolt el az akadémiai robot. Mindez tudott és igaz. Nem erről szólnak ezek a sorok. Az építész számlájára sem mutogatok: lám, akkoriban sem az ünnepélyes átadás napja (itt: 1865. december 11.) volt egyszermind az építés teljes befejezésének dátuma; hogy esztendőkkel később (a 'Számlla' dátuma 1871. szeptember 23.) is volt még kisebb-nagyobb pótolni való...

Amire viszont szívesen kitérek, s a „képet” nézve magam is el-elidőzők íróasztalom „csendjében”: bármilyen nyűg és robot volt a hivatal a 'palotában' is; ebben a hivatalban Arany János robotos társai olyan kitűnőségek voltak, mint az ügyirat „szereplői”: Tóth Lőrinc, Ybl Miklós és Csengery Antal.

A kor elitje!

Ráadás: egy kis szépirodalmi szemle.

A 200. évfordulón azzal egészíthetjük ki tisztelgésünket Arany János előtt, hogy feltesszük azt a „*mégis-kérdést*”: mit alkotott a költő, amikor a hivatal fogságában „nem írt”? Valóban „üresek” ezek az 1870 körüli évek?

Nagy műveket írt.

Mindenekelőtt ezekben az években sorjázta a *Toldi szerelme* énekei (1879 a megjelenés éve). A hetvenes évek első felére esik „a múzsák nevetlen gyermekének”, Arisztophanész komédiáinak fordítása: *A felhők*, *A darázsok* (1871); *A lovagok*, *A béke*, *Az Akharna-béliek*, *A madarak* (72); *A békák*, a *Lysistrate* (73); *A nők ünnepe*, *A nőuralom*, a *Plutos* (74). A *Bolond Istók második éneke* (csaknem negyed századdal az első ének után) a Budapesti Szemle 1874. évi negyedik kötetében jelent meg, és jelentős teljesítmény ezekben az években a Burns-fordítás is, a *Kóbor Tamás* (Budapesti Szemle, 1873, II. k.).

És a „*Forgácsok*” és a „*Mondacsok*” apró pár sorosai. Legalább az ilyen ünnepen, s legalább néhányat idézzünk fel teljes szöveggel:

Isten veled Karlsbad szép tája! –
Örökké az ember nem állja,

54
1871. Kiadatik mélt. József Lőrincz,
vata jén kérsuok uszák, felvita,
goscian's néget az iras, valoban
megjörköltek-e s kinck nemtele,
szól, e munkák? mincsem-e e
szavata meg kifizesse, s ha minc,
mi szövel mekkor annak kifize-
lete szöve kére?

Kélt Papp, az Igazgató
Janár 1871. oct. 15-én karsatt
ülésköt

Kiadta

Aranydecs
József.

Hogy ezen munkák a magyar
tudományos akadémián talán
ban, a tudlari viz vegyék
mit is a kifizesse, valoban
elkérik, bizonyos.

Papp. János. 4ten 872 Uplétklapp

Mélt. József Lőrincz uszák

Rothad neki tüdeje-mája; –
Így végződik a földi pálya.
Alás' szolgálja.
(*Búcsú a fürdőtől*, 1869)

Szép megtisztelés,
De nem bírok vele:
Nem vagyok már a kés,
Hanem csak a nyele.
(*Főtitkárság*, 1869)

Vándor megállj! Hó! bámuld e követ,
Mellyel *magunknak* szerzénk hírnevet;
Itt tornyosul a megkövült dagály:
Mind nagy szavak! bim! bum! Vándor megállj.
(*Emlékre*, 1869)

Férfi-korom végefelé máris,
Hideg nekem a delelő nyár is,
Koravenség hava ül felettem:
Mind a világ „ura-bátyja” lettem.
(*„Uram-bátyám”*, 1869)

Az élet rajtam egyre nehezűl;
Kivénültem *kortársaim* közül.
(*Ötvenhárom év*, 1870)

Druzsín Ferenc